

'IEDEREEN DIE HIER WERKT, MOET IN AFRIKA GEWEEST ZIJN'

De beroemdste Belg ter wereld is een gebouw.

Van Algerije tot Zuid-Afrika weten ze het staan. Want hier werd het ebolavirus ontdekt en nam men het voortouw in het wereldwijde aidsonderzoek. Het Instituut voor Tropische Geneeskunde is een bakstenen sinjoor die dit jaar honderd wordt.

woord Leinad Campo
beeld Johannes Vande Voorde

Wanneer ik het voor de eerste keer zie, heeft het gebouw iets *unheimlich*s. Het pronkt groots en indrukwekkend op de hoek van de Nationalestraat en de Kronenburgstraat. Strakke lijnen, grote ramen en een gevel die me aankijkt als een gesloten boek. Pas bij nader bestuderen dringt het tot me door dat de architect die dit gebouw ontworpen heeft, eerst het stripverhaal 'Kuijfe in Congo' gelezen moet hebben. Lianen wil ik hier zien. Hoog opgeschoten savanne-

gras en een leeuw die rustig verder slaapt... Maar rond het gebouw ligt een Vlaams gazon en voor mijn neus rijdt jengeland tram vier richting Hoboken voorbij. In gedachten baan ik me een weg door een tropisch regenwoud. Maar feitelijk steek ik gewoon de straat over.

'Prins Leopold Instituut voor Tropische Geneeskunde', staat op een bordje naast de ingang. Binnen glimt de tegelvloer en kraakt het

hout van lambriseringen. De geur van oude kolonies hangt in de lucht. Het is late art deco vermengd met een tikkeltje bauhaus. Ik neem een museumlift en rammel tot op het tweede. Nieuwsgierig klop ik aan bij het kantoor van professor Bruno Gryseels.

Bruno Gryseels (foto onder): 'De meeste mensen kennen het Tropisch Instituut - zoals het Prins Leopold Instituut voor Tropische

Geneeskunde gemakkelijkschalve wordt genoemd - enkel in zijn functie van ziekenhuis. Vertrek je op exotische reis of kom je ziek terug van een verre bestemming, dan is dit de plek voor de nodige inentingen, diagnose en behandeling. Toch maakt deze functie slechts een deel uit van onze waai-er van activiteiten. Sinds medio jaren '70 is de hospitalisatie-afdeling verhuisd naar het academisch ziekenhuis in Wilrijk. Zo kregen we ruimte vrij voor onze andere activiteiten: onderzoek en onderwijs. Wat we wel behouden hebben, is de dagkliniek.'

WERELDWIJDE FAAM

Het opstarten van degelijke gezondheidssystemen die op termijn zelfstandig werken, heeft België in het buitenland naam en faam bezorgd. In Tunesië, Senegal, Thailand en Mali: overal vind je in de wet rond gezondheidszorg sporen terug van het 'Antwerpse model'.

Bruno Gryseels: 'Toch is er nog een lange weg af te leggen. Of om een boutade te gebruiken: alleen al in de Engelse stad Birmingham wonen meer Zambiaanse dokters dan in Zambia zelf. Dat komt omdat dokters uit Afrika die in Europa een opleiding hebben gevolgd, liever hier blijven - waar ze niet alleen betere infrastructuur en medicijnen tot hun beschikking hebben, maar bovendien deftig betaald worden voor hun werk - dan naar huis terug te keren. Een van de oplossingen die we voor dat probleem bedacht hebben, is het opzetten van 'micromutualiteiten'. Een kleine gemeenschap of dorp draagt financieel bij voor de behandeling van zijn zieken. Het resultaat is dat de patiënten beter behandeld worden en dat de dokter betaald wordt voor zijn diensten.'

HEKSENDOCHTER

'Ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling, die in de jaren dertig in Antwerpen werd gehouden, kreeg de Belgische schilder Allard L'Olivier de opdracht van het Ministerie der Koloniën om naar Afrika te reizen en daar het alledaagse leven op een aantal doeken te vereeuwigen. Later kregen die schilderijen een gepaste en definitieve thuis hier in het instituut. Vijf van de mooiste werken hangen nu in onze trapzaal. Omdat ze letterlijk in de muren ingepast zijn, lijkt het wel alsof ze speciaal voor deze ruimte

werden gemaakt. Dat is maar schijn. De schilderijen werden op maat afgesneden, links en rechts zijn stukjes verdwenen, eigenlijk zijn ze dus een beetje verminkt. Gelukkig bleef de essentie behouden. Op één doek zie je een storm die boven het Kivumeer opsteekt, daarnaast herken je een heksenochter en op het volgende doek staat een krijger uit Oost-Congo afgebeeld. De schilder Allard L'Olivier kreeg na zijn opdracht de Afrikamicrobe te pakken. Hij reisde terug naar Congo, viel daar letterlijk tussen wal en schip en verdrong.'

ECO-AIRCO

'Ook de tuinen rond dit gebouw werden ontworpen in onvervalste art deco. Ze raakten echter verwaarloosd en verloren zo hun kenmerkende stijl. Nu worden ze in hun oorspronkelijke staat gerenoveerd.

De grastuinen zijn verzonken en worden letterlijk gesteund door monumenten, fonteintjes en een vijver. Oorspronkelijk stroomde het water van deze vijver over lamellen en koelde het zo de lucht die door het gebouw circuleerde. Het ontwerp van de jaren twintig is feitelijk een eerste voorbeeld van ecologische airconditioning.

KARTUIZERCAMPUS

'Omdat het Instituut voor Tropische Geneeskunde al jaren uit zijn voegen barst - het is één huizenblok groot, midden in het centrum van de stad - waren we op zoek naar uitbreidingsmogelijkheden. Die hebben we gevonden in een leegstaand kartuizerklooster uit de zeventiende eeuw, aan de overkant van de straat. Daar opende op 22 november onze nieuwe internationale campus Rochus. Een driehon-

derdtal studenten, afkomstig uit alle landen ter wereld, volgen er gespecialiseerd onderricht in tropische geneeskunde.'

WORM- EN ANDERE ZIKTES

'Binnen het ITG verrichten we fundamenteel en toegepast onderzoek op de belangrijkste tropische en andere infectieziekten van mens en vee, zoals TBC, malaria, aids, slaapziekte, zwarte ziekte en wormziekte. Daarnaast besteden we ook uitgebreid aandacht aan het opzetten en de organisatie van gezondheidsdiensten in het buitenland. Tropische geneeskunde betekent niet alleen tropische ziektes, maar ook het creëren van gelijke kansen voor mensen die in ontwikkelingslanden wonen. Iedereen die hier werkt, moet trouwens in Afrika zijn geweest.'

'Zelfs de tuinen rond het gebouw zijn ontworpen in onvervalste art decostijl.'

HET PALMARES

Vanaf 1960 verwierf het Antwerpse Instituut voor Tropische Geneeskunde wereldfaam dankzij zijn kennis over en behandeling van onder meer tuberculose, slaapziekte en malaria. In 1976 was het Peter Piot die in Antwerpen de medeontdekker werd van het ebolavirus. Martine Peeters tenslotte isoleerde in 1976 in haar laboratorium in de Kronenburgstraat als eerste het hiv-virus bij een in het oerwoud gevangen chimpansee.

Schilderijen van de Belgische schilder Allard L'Olivier verbeelden het dagelijkse leven in Afrika.

ZONE 03
6 - 19 DECEMBER 2006